

MINISTERINEUVOSTON EHDOTUS

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Vastaanottaja

Pohjoismaiden neuvosto

Kopio

Lähetäjä

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Aihe

Ministerineuvoston ehdotus Nordic Master -ohjelmaksi

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn K

Puh. +45 3396 0200

Fak +45 3396 0202

si

www.norden.org

1. syyskuuta 2016

15 -00492 -13

Ministerineuvoston ehdotus Nordic Master - ohjelmaksi 2017–2021

Koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) Pohjoismaiden neuvostolle tekemän ehdotuksen mukaan Pohjoismaiden maisteriohjelma Nordic Master vakinaistetaan ohjelmakaudella 2017–2021 siten, että vähintään kolmelle uudelle ohjelmalle myönnetään rahoitusta vuosittain.

Nordic Master -ohjelman tarkoitus:

1. Kansainvälistää korkeakoulutusta tuomalla yhteen sekä pohjoismaisia että kansainvälisiä opiskelijoita – sekä Euroopasta että Euroopan ulkopuolelta.
2. Kehittää ja helpottaa yliopistojen ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä valottamalla ja ratkomalla järjestelmällisesti yhteisten opinto-ohjelmien toteuttamiseen liittyviä esteitä ja haasteita.
3. Tarjota maisteriohjelmiä, jotka nojaavat huippuosaamiseen ja korkeaan laatuun.
4. Tarjota tutkimukseen pohjautuvia ohjelmia, jotka mahdollistavat sekä uran tutkijana että menestyksekkään uran työelämässä.
5. Kehittää korkea-asteen oppilaitosten ja pohjoismaisen teollisuuden ja työelämän välistä yhteistyötä.
6. Yltää hyviin ja mitattaviin tuloksiin mitä tulee opiskelijoiden osaamiseen ja tietoihin – myös eritoten pohjoismaiseen osaamiseen ja tietoihin.
7. Auttaa opiskelijoita ja muita mukana olevia toimijoita luomaan hyödyllisiä verkostoja.

Miten Nordic Master -ohjelma perustetaan?

Vähintään kolme pohjoismaista yliopistoa ja/tai korkeakoulua muodostavat korkeakoulujen verkoston eli konsortion ja käynnistävät Nordic Master -ohjelman. Jokaisessa ohjelmassa yhdellä yliopistolla on koordinaattorin rooli ja vähintään kaksi muuta yliopistoa toimivat yhteistyökumppaneina. Yliopistojen ja korkeakoulujen tulee olla eri maista. Itsehallintoalueita kohdellaan maiden tavoin.

Ohjelman laajuus on 120 ECTS-opintopistettä, ja kunkin yliopiston tulee tarjota vähintään 30 ECTS-opintopistettä. Yksittäisen opiskelijan liikkuvuuden osuus on vähintään 30 ECTS-opintopistettä. Lisäksi konsortioita kehoitetaan hyödyntämään monipuolista pedagogiikkaa ja verkko-opetusta.

Tukihakemus maisteriohjelman toteuttamiseksi lähetetään Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen (CIMO) Suomeen. Pohjoismaisten maisteriohjelmien uuden hakukierroksen tiedot julkistetaan osoitteessa nordicmaster.org.

Taustaa

Pohjoismainen maisteriohjelma Nordic Master oli alun perin yksi globalisaatioaloitteista. Se käynnistyi vuonna 2007. Pohjoismaiden yhteistyöministerit peräänkuuluttivat tuolloin entistä osaavampaa, näkyvämpää ja hyvinvoivempaa Pohjolaa.

Ohjelman puitteissa on järjestetty yhteensä kuusi hakukierrosta: vuonna 2007, 2009, 2010, 2012, 2013 ja 2015. Vuoden 2016 hakukierros päättyi syksyllä. Tähän mennessä yhteensä 27 ohjelmaa on saanut rahoituspäätöksen ja noin 200 opiskelijaa on saattanut opintonsa päätökseen. Sadat opiskelijat opiskelevat maisteriohjelmassa paraikaa. Maisteriohjelma on ollut onnistunut – ja pitkäaikainen – kokeilu. Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaakin nyt ensimmäisen virallisen ohjelmakauden 2017–2021 myötä vakinaistaa Nordic Master -ohjelman. Ohjelman kehukset käyvät ilmi ohjelma-asiakirjasta, ks. liite 1. Maisteriohjelmasta on tullut kenties paras esimerkki rakenteellisesta yhteistyöstä (yhteistyö, työnjako ja alakohtainen keskittäminen) pohjoismaisten yliopistojen ja korkeakoulujen välillä.

Ohjelma on arvioitu kahdesti: "Arviointi pohjoismaisista maisteriohjelmista", Oxford Research, 2010, sekä Nordic Master – från pilotprojekt till ett nordiskt varumärke, 2012. Vuoden 2012 arviointiin sisältyi myös opiskelijatutkimus, joka toteutettiin verkkokyselynä ja haastatteluina. Molempien arviointien tuloksena ohjelmille esitettiin joukko kehittämissuhteita, joissa valtaosassa on ollut kyse laadun parantamisesta. Lyhyesti sanottuna voidaan todeta, että ohjelmien akateeminen laatu arvioitiin varsin hyväksi, kun taas hallinnollis-oikeudellista laatua pidettiin heikompana. Myös käytännön prosesseja opiskelijarekrytointiin ja opiskelijoille annettavine tukineen kritisoitiin. Yksi ohjelman suurista haasteista on ollut pysyvän rahoituksen puute, minkä myötä rahoitus on eri hakukierroksilla jouduttu hankkimaan hiukan eri lähteistä. Se on vaikeuttanut toimivan infrastruktuurin sekä ohjelman tuki- ja seurantajärjestelmien luomista.

Yhteisten opinto-ohjelmien luominen yhteisine tutkintotodistuksineen vaatii vahvaa panosta kaikilta osapuolilta: johdolta, hallinnolliselta ja akateemiselta henkilökunnalta sekä yliopisto-opiskelijoilta. Matkalla on kohdattu monia hallinnollis-oikeudellisia esteitä, jotka on selvitetty kokeiluajan puitteissa. Suurin jäljellä oleva haaste ovat Pohjoismaiden erilaiset opintomaksujärjestelmät Euroopan ulkopuolelta saapuville opiskelijoille. Koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitean (ÄK-U) asettama asiantuntijaryhmä on käynyt läpi yhteistyön tärkeimpiä esteitä. Sen raporttiin "Joint Degrees and the Nordic Countries" voi tutustua oheisen linkin kautta:

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimo_wwwstructure/55725_NM_2015_Joint_Degrees_and_the_Nordic_Countries_Nordic_Master_Programme_Leg.pdf

Myös Nordplus (korkea-asteen koulutus) tarjoaa tukea yliopistojen ja korkeakoulujen liikkuvuudelle ja koulutuksen kehittämiselle, mutta se on Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen ohjelma, ja Nordic Master tukee vain

pohjoismaisia konsortioita. Tämä on tietoinen valinta; hallinnollis-oikeudellisten haasteiden takia on helpompaa aloittaa työ yhteisten opinto-ohjelmien laatimiseksi pienemmän maajoukon kanssa.

Kriteerit ja kehykset ovat vaihdelleet eri hakukierroksilla, mikä on antanut tilaa luoville kokeiluille ja kokemuksille. Se on kuitenkin johtanut ongelmiin ohjelmien laadunvarmistuksessa. Nordic Masterin ensimmäisen viisivuotisen ohjelmakauden odotetaan merkitsevän laadunparannusta.

Nordic Masterin tämänhetkinen tilanne

Kaikilla akateemisilla aloilla on tähän saakka ollut mahdollisuus hakea ohjelmasta rahoitusta. Vuonna 2015 kahdella ohjelmalla on ensimmäistä kertaa ollut etukäteen päätetty teema: yhdellä ohjelmalla se on hyvinvointi ja toisella vihreä kasvu. Ne 27 ohjelmaa, joille on tähän mennessä myönnetty rahoitusta, ovat olleet teemoiltaan erilaisia. Liitteessä 2 on mainittu kaikki Nordic Master -ohjelmat, jotka ovat saaneet rahoituspäätöksen. Kolme ohjelmista ei ole koskaan päässyt varsinaiseen opiskelijarekrytointiin saakka joko hallinnollis-oikeudellisten ongelmien takia tai siksi että jokin kumppaniyliopistoista on vetäytynyt yhteistyöstä. Hallinnoija tekee töitä tämän tyyppisten riskien minimoimiseksi jatkossa. Noin kolmasosa ohjelmista edustaa teknistä alaa. Nordic FiveTech – suuret tekniikan alan yliopistot Pohjoismaissa – ovat olleet aktiivisia ja tehneet järjestelmällisesti yhteistyötä yhteisten opinto-ohjelmien toteuttamiseksi.

Kyselyiden ja haastatteluiden perusteella Nordic Master -opiskelijat ovat erittäin tyytyväisiä ohjelmaan. Vuoden 2012 opiskelijatutkimuksessa 93 prosenttia opiskelijoista sanoo voivansa suositella ohjelmaa myös muille. Ohjelman tarjoama liikkuvuus on asia, jota opiskelijat arvostavat aivan erityisesti. Kokonaista 70 prosenttia sanoo sen olevan asia, joka on suuressa määrin vaikuttanut heidän päätökseensä osallistua Nordic Master -ohjelmaan.

Ohjelmat ovat houkuttelleet sekä pohjoismaisia että kansainvälisiä opiskelijoita. Noin 40 prosenttia ohjelman opiskelijoista tulee Pohjoismaista, 20 prosenttia Euroopasta ja 40 prosenttia Euroopan ulkopuolisista maista.

Ohjelman rahoitus

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U) on tehnyt päätöksen ohjelmakaudesta 2017–2021. Rahoitusta myönnetään koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) budjetista vuosittain vähintään kolmelle ohjelmalle. Ohjelmilla ei ole etukäteen päätettyä teemaa. Tämän lisäksi yhdelle tai useammalle aihekohtaiselle ohjelmalle voidaan myöntää rahoitusta vuosittain. Näiden ohjelmien rahoitus tulee tosin muista lähteistä kuin koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) budjetista. MR-U:n vuotuinen rahoitus on vähintään 5,4 miljoonaa Tanskan kruunua vuodessa.

Pohjoismaista rahoitusta käytetään ohjelman suunnitteluun ja kehittämiseen sekä opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuuden edistämiseen. Kaikkea opetusta rahoitetaan korkeakoulutukseen varatuin kansallisin varoin. Maisteriohjelmien kokonaiskustannus on näin ollen paljon korkeampi kuin pohjoismainen osuus, joka on 1,8 miljoonaa Tanskan kruunua/ohjelma (1,5 miljoonaa Tanskan kruunua + 300 000 Tanskan kruunua hallinnointikustannuksia). Rahoitus on käytettävissä viiden vuoden ajan, mihin sisältyy ohjelman suunnittelua ja kehittämistä sekä maisteriohjelma, jonka aikana suoritetaan vähintään kaksi opiskelijavalintaa. Tarkoituksena on lyhentää suunnitteluvaihetta niin, että kokonaisaika lyhenee neljään vuoteen.